СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 42. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 20. лютого, 1925. VOL. XXXIII. No. 42. Jersey City, N. J., Friday, February 20, 1925. THREE CENTS

Уряд поробив тайні заходи до нової розоружної конференції

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Президент Кулидж і секретар стейту Гюз уже поробили приготовання до нової розоружної конференції великих держав.

Представники американського уряду повели вже переговори в Лондоні, Парижи, Римі й Токіо, але їх тримали в тайні, поки справа не буде поставлена на тверду стопу. Предметом нової конференції має бути обмеженє тих родів кораблів, про котрі не говорено на першій конференції в Вашингтоні; можливо також, що будуть говорити про обмеження воздушних зоружень. Зоруження на суши будуть виключені.

Уряд висказується з великою надією на наближаючуся конференцію. Навіть Франція, притиснена тяжким фінансовим положенням, відай згодиться на драстичне обмеженє морського зоруження.

ЗАХОДИ КОНГРЕСУ КОЛО ПІДВИСШЕННЯ ПЕНСІЇ СВОЇХ ЧЛЕНІВ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Прихильники проєкту закона про підвисшенне пенсії членам конґресу та кабінету міністрів, котрим уже вдалося ухвалити сю підвишку в сенаті, будуть завтра старатися переперти її ухвалу в палаті послів.

Колиб сей закон був ухвалений, то на конґрес видаваноби річно не 4 міліони 24,000 долярів, як досі, а 5 міліонів 364 тисячі.

СВАРКА ЗА ТЕ, ДЕ СИЛА ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Ґенеральна рада фльоти предложила президентови свою опінію про питанне, в чому лежить головна сила военної фльоти на час війни. Після сього рапорту, найважнійшою частю фльоти ще й нині являються великі военні кораблі. Рапорт каже, що докладні слідства, переведені в тій справі, ствердили, що летничий відділ ще не має переваги над панцирними великанами, що можуть носити великі гармати та стріляти на велику віддаль.

ДОМАГАЄТЬСЯ УСУНЕННЯ „ДИКИХ КАЧОК".

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Сенатор Норис, один з провідників прогресивного бльоку, зажадав віддання під дебату свого проєкту, який він уже вніс давно тому, а після котрого малобися скасувати законодатну силу так званих „диких качок", себто тих членів конґресу, які ставали до вибору й перепали.

Після проєкту сенатора Нориса по виборах нового конґресу старий конґрес вже не мавбися сходити на так звані короткі сесії, на котрих власне „дикі качки" предкладали ряди кепських законів.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ВІДКИНУЛА СЕНАТОВИЙ ПОЧТОВИЙ ПРОЄКТ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Палата послів відкинула нині 234 голосами проти 120 почтовий проєкт, ухвалений сенатом. Голосованне попередила коротка дебата.

ЩЕ СПРАВА МОВЧАНКИ ҐРАФА КАРОЛІ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Наслідком розведеної ґазетами кампанії в справі таємничої мовчанки ґрафа Михайла Каролі, першого премієра мадярської републики, показалося, що ґраф Каролі дав обіцянку не говорити про політичну справу в Злучених Державах не мадярським диплбоматичним урядникам, а американському консулеви в Лондоні, котрий візував його пашпорт. Тепер департамент стейту, запитаний за сю цікаву поведінку, відповів, що Каролі дав обіцянку добровільно, без вимагань зі сторони американського уряду.

ХОЧЕ БУТИ ЧАМПІОНОМ У ПИТТЮ КАВИ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Департамент торговлі оголосив був недавно розрахунок, що в Злучених Державах випивається коло 500 чашок кави на кожду особу на рік. В кілька днів опісля департамент дістав зголошенне від якогось Едварда Острандера з Нюарку, в стейті Ню Джерзі, щоби його встановити чампіоном в питтю кави, бо він випиває 3 тисячі 764 чашки кави на рік.

ЗЛОВИЛИ СПРОНЕВІРНИКА ПО 14 ЛІТАХ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 18. лютого. — Перед федеральний суд поставлено тут нині Клифорда Шелі Ґелера, обжалованого за спроневіренне, поповнене 14 літ тому.

Ґелер поповнив спроневірення 18,500 долярів в однім банку, де він був урядником. Його обжаловано, але не суджено, бо він пропав безслідно. Доперва недавно відкрила його поліція в Дітройті, де він завів собі добре платний бизнес. Поставлений перед суд, він признався до вини.

АРЕШТУЮТЬ СТРАЙКАРІВ.

Ню Йорк, 18. лютого. — Поліція арештувала на приказ властителів ріжних кравецьких підприємств 14 страйкарів, які пекетували коло робітень занадто завзято. Їх арештовано під закидом невластивого поводженя, але поліція випускала майже всіх. Лишень 2 жінки покарано гривною.

Страйк випав так поважно, як заповіли юнії. На страйк вийшло понад 20,000 робітників і робітниць.

ВИНЕСЕНО З ОГНЮ НА ЛІЖКУ.

Тертавн, Н. Й. 18. лютого.— Двох молодих шоферів працюючих в ґаражу, відкрило пожар у сусіднім домі. Вони кинулися до дому остерегти всіх жилців. В одній кімнаті застали стару жінку. Вони сейчас схопили ліжко і винесли її на двір, а відтак до одних сусідів. Дім майже весь згорів. Мужа немічної жінки не було тоді дома.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ СВЯЩЕННИКА.

Ню Йорк, 18. лютого. — В готели Саґамон на Конні і Айленді найдено нині тіло о. Петра Слейна, римо-католицького священника з міста Овосо, в стейті Мишиґені. Поліція, котра переглядала маєток найдений при ньому переконалася, що покійний мав заощаджений в 4 банках 216 тисяч долярів.

Слідство теж виказало, що покійний їхав до Ірляндії лічитися та що він зачадився відай чадом ґазового огрівальника в комнаті свого готелю.

ДВОХ МУЖІВ ПОБИВАЄТЬСЯ ЗА ОДНУ ЖЕНУ.

Трентон, Н. Дж., 18. лютого. — Перед судом в сьому місті зявилися нині Реймонд Мекхормек, бувший шофер поліції сего міста, а нині богатий бизнесмен у Ню Йорку, та Павло Велкер урядник у одній місцевій ґумовій фабриці, та зажадав від суду вирішення, хто з них є мужом одної жени, котру кождий з них називає своєю законною женою. Волкер покликується на розвід, який жена взяла зі своїм мужом в стейті Верджінії, а перший муж каже, що розвід неважний.

КРАДІЖ ДОЛЯРІВ З АМЕРИКАНСЬКИХ ЛИСТІВ У ЛЬВОВІ

Сара Мор, Сара Адлер і і Марія Шубартович зголосились на поліції з донесеннєм, що хтось виняв з адресованих до них американських листів 5 і 10 долярові банкноти. Повідомлений про це почтовий уряд повідомив, ща за зміст листів не відповідає. Рівночасно перед львівським судом ведеться розправа проти почтового возного Білого, обвинуваченого за виниманнє з американських листів долярових банкнотів.

ЕКЕЗКУЦІЯ У ЛЬВОВІ.

Присудом львівського дорозового суду у Львові засуджено чотирох бандитів із Сокальщини при чому Водонос і Ковалик, яко неповнолітні дістали по 8 літ тюрми а Кантора і Дишканта засуджено на смерть, обох засуджених відвезено до Бриґідок, а тимчасом трибунал відїхав на почту, щоб скомунікуватися з президентом польської републики в справі помилування. На годину перед екзекуцією назначеною на годину 1.5 мінут наспіло рішенне президента, яким помилувано Кантора, не щадючи Дишканта. А тимчасом жадна крови львівська голота, серед якої головний процент творили „пані" облягли Бриґідки. На місце екзекуції впущено небогатьох, чим улиця була дуже невдоволена. Дишкант, який від хвилі засуду аж до останка не міг запанувати над собою з трудом висповідався і підписав завіщанне. після чого під острим конвоєм відійшов на місце смерти. Зворушений священник погладив його по голові і дав йому поцілувати хрест. впала сальва і Дишкант перестав жити.

СТАРИННЕ МІСТО ПІД ВОДОЮ.

Тепер переводили розкопки в заливі Бає в гарній купелевій місцевости старинних Римлян. Роскопки переважно під водою а увінчалися вони великим успіхом. Віднайшли місце де була цісарська вілля кілька метрів лише відберега, на яких 10 стіп під водою. Деякі знахідни ки витягли сітями. Всі статуї, які витягнули сітями з дня заливу є ушкоджені. Понайбільше не мають голов і рук. Між ними є чудові примірники старинного грецького мистецтва. прим. статуя жінки, роботи гр. різьбаря Аффородізія з першого ст. перед Христом. Тому що інжінер розкопок не мав найменьших апаратів, богато памяток ушкодилось. Розкопки перервано мають їх вести дальше ліпшими апаратами під управою фахових археольоґів.

ВЕЙТЕРИ НА ЛИЖВАХ.

Тисячі гостей з усіх частий світа відвідує для спорту місцевість Сант Моріц. Забавляються на замерзлому озері. При джазбанді танцюють на ливажвах, а жінки в найдорозших костюмах. Веселе життя набирає ще більше ріжноманітности завдяки цьому, що поміж гістьми увихаються на лижвах сюди й туди кельнери вейтери і зручно обслуговують гостей. В руках у них великі тарілки з сендвічами, з хлібом із маслом, або фляшки. Мущини зодягнені в широчезних штанах, жінки в спортових одягах, а до совганки також у широких штанах.

ЗА ШПІОНАЖУ В ПОЛЬЩІ.

В Києві відбулася на днях розпрозпрцва проти якоїсь Овсевічувної, обвинуваченої в шпіонажі в користь Польщі. Суд, беручи під увагу неповнолітністх обвинуваченої засудив її на 6 літ тяжкої тюрми.

АТЕНТАТ НА ТИХОНА.

З Петрограду повідомляють, що перед кількома днями в Москві невідомий чоловік кинувся на патріярха Тихона в моменті, коли цей правив богослуження. Напасника здержав митрополит Петро. Тихон розхорувався з переляку.

ГАБСБУРГ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед віденьским судом ставав а Днях Леопольд Габсбурґ, 28-літний син б. архикнязя Леопольда Сальватора обвинувачений в необережній їзді мотоциклем, Леопольд Габсбурґ заявив, що не має ніякого майна міусить заробляти на жінку й дітей, але його засуджено на 24 годині арешту з заміною на 100.000 корон гривин.

ДЕФРАВДАЦІЯ В ПОЛЬСЬКІМ КОНСУЛЯТІ В НЮ ЙОРКУ.

Ґазета „Ехо Варшавске" доносить, що касієр нюйорського польського консуляту Марскі грав урядовими грішми на біржі і втратив тисячі долярів а відтак щез. Кажуть, що спроневірена сума виносить 70.000 долярів, але точно все розслідить щойно інспектор польських консулятів. По всій імовірности польська влада буде старатися затушувати той неаби який скандал.

ПОПАВСЯ.

Дня 25. с. м. в Брацлаві волинського воєвідства жовніри граничного корпусу побачили тонучого в замерзаючім болоті чоловіка і кинулися йому на ратунок. Згодом виявилося, що виратуваним є пошукуваний бандит Генрик Яхневіч.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД І ТАЙНА СПОВІДИ.

Московська Правда повідомляє про процес, з якого виявляється відношенне радянського уряду до тайни сповіди. Предметом процесу було вбийство, якого допустилася якась молода жінка, що безпосередно по злочині призналася до нього у сповіди. Суд рішив, що сповідник не використав признання і доніс про те поліції повинен відповідати, як співобвинувачений.

В ДОПОМОГУ КОЛЬОНІСТАМ.

Польське міністерство аграрних хреформ зарядило, щоби земські уряди вже тепер увійшли в контакт з поодинокими зарядами державних лісів від носно скількости дерев, яке має бути доставлене для кольоністів на „кресах".

Перед великим голодом в Росії і на Україні.

РИҐА, столиця Латвії, 18. лютого. — В Росії і на Україні щораз більше занепокоєнне наслідком зросту голоднечі і безнадійности нового збору.

З усіх сторін Росії й України повідомляють, що початкова тепла зима і пізнійші морози цілком знищили озимину і з тих засівів не буде збору.

Совєтське правительство хоче направити лихо весняними засівами і старається дістати ярої пшениці і жита та роздати на засіви, але й на успіх сього пляну нема великих надій, бо правительство не має ані засобів на купно, ані на роздачу, а селянство не зорґанізоване до такого закупна, ані теж не має на се фінансових засобів.

З уваги на те ситуація представляється безвиглядно і населенне зі страхом вижидає весни, яка принесе новий голод і нові пошести.

РАДА ЛІҐИ НАРОДІВ.

ЛОНДОН, 18. лютого. — Предсідателем мартової сесії Ради Ліґи Народів має бути британський міністер закордонних справ Остен Чемберлейн.

Рада Ліґи Народів збереться в Женеві дня 9-ого березня с. р.

КАЙО ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ПОЛІТИКИ.

ПАРИЖ, 18. лютого. — По вступному принятю по помилуванню прогнаного на південь бувшого премієра Йосифа Кайо його приятелі грімко розголосили, що він знову вертається до політичного життя.

Його приятелі заповідають, що він буде небаром міністром скарбу та, що се іменованне буде спасеннем для Франції з уваги, що він найліпший фінансіст у Франції.

Також кажуть, що він може стати в недалекій будучині і премієром.

РОСІЙСЬКІ ДОВГИ.

МОСКВА, 18. лютого. — Французький амбасадор Ербет заявив, що Франція може помогти Росії в економічній відбудові, коли вона приречє, що сплатить Франції всі давні довги.

ІТАЛІЙСЬКІ ВИБОРИ.

РИМ, 17. лютого. — Провідники фашістів кажуть, що нові вибори до італійського парляменту не будуть скорше як в осени 1926 року.

ПІМСТА ЗА ПІМСТУ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 18. лютого. — Комуністи недавно убили Миколу Мілева, котрого болгарське правительство призначило було послом у Вашинґтоні. Вони убили його з пімсти за переслідування комуністів.

Тепер же націоналісти з пімсти за се убили комуістичого посла болгарського собрання (парляменту) Тодора Страхімірова.

НАПАД НА СЕЛО.

ЛОНДОН, 18. лютого. — З Болгарії сповіщають, що банда сербських комуністів напала на болгарське граничне село, яке її відбило оружем.

ПІВОСТРІВЕЦЬ ПОТОНУВ.

НОЙШТЕТТІН, Німеччина, 17. лютого. — В озері Пілебурґ зник під водою малий півострівець з невідомих причин.

Півострівець був покритий лісом заввишки до 20 стіп, а півострівець запався до 40 стіп під воду.

ШАХ НЕ УСТУПАЄ.

РИМ, 17. лютого. — Перський шах приїхав до Сан Ремо відвідати свого брата Гуссеїна Алі.

Сюди прийшли до нього телеграми з Тегерану столиці Персії, з окружения міністра війни, щоб він уступив з престола, але він відловів, що не уступить.

СТРАЙК В КИТАЙСЬКИХ ФАБРИКАХ.

ШАНҐАЙ, Китай, 17. лютого. — В 13 тутешніх бавовняних ткацьких фабриках, які є власностю Японців, вибух страйк, до якого виступило 28,000 робітників і робітниць.

До страйку бунтували китайські студентки, які симпатизують з большевизмом.

ПОДІЛ ПАЛЕСТИНИ.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 15. лютого. — Від 1-го квітня Палестина має бути поділена на два дистрикти, північний зі столицею Палестиною, і південний зі столицею Яффою.

КОРОЛЬ ВИДУЖУЄ.

ЛОНДОН, 18. лютого. — Стан здоровля короля Юрія який недавно захорів на інфлюенцу, значно поправився.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УТРАЧЕНА ПОЗИЦІЯ.

ПЕРЕМОГА „РУССКАГО ЯЗЫКА" НА ЗАКАРПАТЮ.

У першій половині місяця січня в Мукачеві відбувся зїзд закарпатського учительства. На зїзді, самозрозуміло, обмірковувалось також язикове питанне — найпекучійше питанне сучасного Закарпатя. Зїзд ухвалив і резолюцію в справі цього питання, і москвофільська преса запевняла, що резолюція випала користно для московської мови.

Не хотілось вірити, що це дійсно так, що закарпатське учительство власними устами винесло собі вирок смерти — собі й тому народови, що стоїть під його опікою. Думалось, що то звичайна москвофільська провокація, яких вже багато було й ще багато буде.

Але ні, це дійсно так сталось. Несміливо, соромливо до цього нині признаеться також українська закарпатська преса. Мукачівський учительський зїзд справді висловився проти української й на користь московської мови. Цим самим спущено завісу ще над одною дією тої історичної трагедії, що зветься боротьбою за національний характер Закарпатя.

Правду кажучи, не тільки закарпатській пресі, але нам всім треба соромитись, що боротьба за Закарпате випала так нещасливо для нас. Сказати, що Україні на Закарпатю не дуже залежиться, ніхто з нас не посміє. Ще півстоліття тому Драгоманов дав собі „Ганибалову присягу працювати для того, щоб привязати Угорську Русь до нашого національно-демократичного і поступового руху, в котрому лежить її єдиний порятунок" („Відповідь на ювилейні привітання"). Що Драгоманів розумів пятьдесять літ тому, те нині розуміє більш-менш кождий з нас.

Більше того. Драгоманов уважав потрібним приєднати Закарпате до українського руху з чистого альтруїзму. Нинішне українське поколінне має до цього ще дужчу підставу — **ДЕРЖАВНУ**. Закарпате є нашим стратегічним і політичним осередком на Заході, це наш природний шлях до Мадярщини, Чехословаччини та Австрії, це одна з найважнійших опорних баз для панування України над Карпатами. І цю позицію ми нині **МОРАЛЬНО** втратили.

Це в тисячу разів гірше від усякої матеріяльної втрати. Улягти перед фізично перевагаючою матеріяльною силою ворога — не сором і не ганьба. Коли свого часу мадярська влада силоміць тримала край у темноті — ми нічого не могли зробити. Коли на Закарпате йшли москвофіли з Бобринським на чолі та московськими рублями в кишені — ми й проти цього не могли нічого зробити. У нас не було ані фізичної сили, ані московських рублів; і ми мусіли мовчки дивитись, як Закарпате мадяризуеться та обмосковлюється. Не було иншої ради.

Але нині... Чеська влада, перебравши Закарпате, не ставилась вороже до українства. Більше того, вона тоді стояла на засаді, що Закарпате — земля українська. Ще більше: вона зробила **ФОРМАЛЬНУ ПРОПОЗИЦІЮ** урядови президента Петрушевича дати на Закарпате вистачаючу кількість освічених Українців для культурної роботи в краю. Уряд през. Петрушевича відповів на це **ВІДМОВНО!** Він, бачите, не хотів розпорошувати бойової української сили...

Не зважаючи на це, урядовий курс на Закарпатю був до кінця 1923 року прихильний до українства. Але ні місцеві культурні сили, заняті взаїмною гризнею, ні еміграція, занята партійними сварами, не зуміли цеї прихильної конюктури використувати. Тимчасом на Чехословаччині отаборилась московська зграя. Вона зразу побачила, що Закарпате — це сильна позиція, яку варто захопити в свої руки. І захопила.

На початку боротьби всі шанси були по нашім боці. На Москалів дивились в Ужгороді скоса. Адміністрація була АНТИМОСКОВСЬКА, Жаткович, Еренфольд, Пешек. Коли Москалі почали були там розпаношуватись, їх попросту висилали з краю. Не побоялись навіть вислати „бабушку" Брешко-Брешковську. Але з бігом часу ситуація мінялась. Українці гризлись за правопис, за букву „ѣ", за посади, бігали з доносами один на другого, топили один другого в ложці води — а Москалі перли одностайно лавою, маючи за своєю спиною Толстого, Пушкина, Достоевського та инших, перед якими кождий Чех благоговіє...

Терези починали замітно схилятись на московський бік. Замісць обеднатись і забути про внутрішні ріжниці, Українці ще більше хитрували й політикували. Навіть Українцями вони себе називали, а все „Русинами". Українського правопису не хотіли приняти, а все трималися отого дивацького „язичія", немов той хорий плота. Вони не розуміли, що коли пропадати, то вже краще з честю, під своїм прапором, а не під фальшивим імям. Вони, бачите, хотіли „одурити" Чехів, що нічого спільного з тими страшними Українцями не мають. „І ми не ми, і я не я, і коняка не моя, і зовсім я не візник"... Хитруни!

А Москалі тимчасом перли без всяких псевдонімів, під власною національною фірмою, горді своїм „великим языком", пишні своєю „могучою культурою". Вони переповнили край своїми учителями, священиками, бібліотеками, товариствами, часописами... Православний єпископ у Празі висвячував нових „батюшек" десятками й посилав їх на Закарпате. Те саме ... инші чинники.

... маємо наслідки.

Коли губернатором Закарпатя став москвофіл Бескид — це було актом насильства. Коли новий губернатор закрив „Русина", і почав висилати Українців з краю — це також були насильства. Але коли учительський зїзд самохідь висловлюється за московською мовою — це вже, воля ваша, нічого спільного з насильством не має. Напевне й тут не обійшлося без пресії, без „впливів", може навіть без погроз. Але все-таки...

Одна була б потіха, коли б утрата позиції навчила наших закарпатських хитрунів, що годі вже дурити самих себе, гратись у піжмурки, ховатись за паперовими стінами та удавати, що „я — не я і ми — не ми". Нині, коли вже все втрачено, коли тратити більше нема чого — вони могли-б і перестати зі своєю „русинщиною". Русина Москаль побив — то чи не пора, щоб Русин став Українцем?

Прага, 2. лютого.

...РАДЯНИН.

Петро Іванович Прокопович *)

Памяти славного діяча українського відродження Петра Івановича Прокоповича.

(1775—1850).

(Лист з Праги).

Високоповажаний Пане Редакторе!

Вшанування памяти діячів національного відродження є також виразом пошани до нації і виявом самоповаги. Такі моменти прояв живого і творчого духу завше підживляють і ніколи не пропадуть дурно.

Батуринське товариство бжолярів імени П. І. Прокоповича, на Чернигівщині, два роки тому, постановило збудувати в честь свого патрона монумент, школу й музей. Заходи в сій справі дали вже деякі наслідки. Але такі речі, щоб досягти повних результатів, треба робити великими гуртовими силами.

Сього 1925 року минає 150 літ, з дня народження і 75 літ з дня смерти Петра Івановича Прокоповича, з іменем якого звязане відродження одної з більших галузей українського господарства, а саме бжільництва. В святі по заслугах Прокоповича возьмуть участь Французи, Американці, Німці, і ин. а Чехи бжолярі вже виявили своє відношення тим, що зібрали між собою досить пристойну суму грошей на монумент в Батурині.

В старі часи бжільництво на Україні уявляло собою таку велику галузь народного господарства для вивозного і внутрішнього спожитку, що викликало потребу утвореня спеціяльних законів-норм звичаєвого і писаного права. В „Руській Правді" (XI—XIII в.) в українськім кодексі XVI в. (Статут) і ин. памятках українського права ми маємо дуже богато параграфів спеціяльно про бжільництво, бо житя вимагало регляментації сих інтересів. В Москві сього не було. Цар московський Олексій Михайлович, дбаючи про поширення у себе бжільництва, розшукував для того пасішників на Україні. Коли в 1649 р. він дав Білгородському воєводі наказ знайти на Україні і прислати йому в Москву двох пасішників „Черкашан" (так тоді москвини звали Українців), а до його в Москву окрім двох, прибув сам од себе ще й третій, то він так зрадів, що подарував сьому третому 5 руб. (Заозерський: „Цар Алекс. Михайлович в своєм хоз", Петроград, 1917, стор. 130, Ренський). Москвини пасішництво вважали соціяльністю українського, чи як вони писали черкавського народу.

В московськім законодавстві нпр.., в Судебникові 1497 року, в Судеб. 1550 року і ин., про бжільництво не має нічого. Та навіть при кодифікації в XIX в. в закони внесли про диких кіз, про устриць, про пташні гнізда і т. и. а про бжіл забули, чи не пригадали.

Про розвиток бжолярства на Україні може свідчити хочби той факт, що коли в 1429 р. кн. Витовт запрохав до себе на Україну в Луцк на гостину імператора Зигмунта, короля Ягайла, короля Данського і ин. то по словах літопису, наїхало стільки гостей, що випивали, що дня з княжих льохів по 700 боченків меду. А льохи з медом були не тільки у Витовта, а й у инших!

Московська політика проти України завше була направленою на те, щоб як найбільше знеселити сей славянський нарід, політично, культурно і економічно. Так вона нищила Ільменських Славян, (Новгородців і ин.) Кривичів (білорусинів) і Українців. Економічне нищеня було потрібне не тільки для свого збогачення, а головним чином для знесилення сусідів, щоб лекше поработити Москві. Цілком зрозуміло, що економічне нищення українського народубуло нищенням у його й пасішницького господарства, яке на Україні своїм розвитком і поширенням уявляло собою одну з великих економічних сил і підстав народньої незалежности. Москва бачила, як Візантію було знищено кочовницькими силами Печеніжських, Половецьких, й Турецьких орд, й використала сей досвід проти України й Білоруси, щоб полегчити собі можливість захопити сі землі. Союзник Москви татарський хан Менглі Герей, по умові з нею, що року робив з своїми ордами набіги на Україну і з 1481 по 1491 р. так винищив і спустошив Київщину, Поділя, Волинь, Холмщину, тобто райони найбільшого розвитку пасішництва, що там і людей мало зосталося, — тільки ті, що повтікали. Він все нищив і забірав на своїм шляху, а населення—одних вирізував, других гнав на ринки і продавав в неволю. Пограбованими дорогоцінностями він ділився зі своїм союзником московським кн. Іваном III. Зруйнувавши Київ в 1848 році) і ограбивши в нім церкви, Менгелі Герей прислав Іванові III. особистий подарунок: золоту чашу і діскос пограбовані ним з церкви св. Софії в Київі. Вся культура надбана Україною за 200 років була знищена. Не зосталося й пасік.

Тоді Москвини руськими себе ще не звали і в рідню до українського народу ще не підшивались. Сталося се пізнійше, як політична система.

Але український нарід, організувавшись у козацтво дав одсіч Татарам і швидко одбудував своє життя в тім числі й пасішництво. З ненаситною польською шляхтою він, безперечно може навіть в союзі з польским народом, справився, але помилка гетьмана України Богдана Хмельницького в 1654 р. привела український нарід до нової катастрофи і руїни. Чужинці знаючи Москву поперeжали проти неї особливо Кромвель з Англії. Московський цар бувши союзником і протектором, по зрадницьки і підступно використав свій протекторат над Україною утворений по договору 1654 р., бо як і поперeжав Кромвел, думав тільки про порабощенне українського народу. Вже в 1667 році почуваючи себе не в силі самому справитись з Україною, цар утворив союз з Польщею проти України і союзники поділили її поміж собою. А далі з 1674 року завдяки московським заходам та договорам Москви з Турками і Польщею, остався на правобережній Україні той процес, який в історії одержав назву „Руїни". Сей процес так розвивався, завдяки втручанням і політиці Москви, що в XVIII віці, як видно із розслідів Тадея Коржона, вивіз хліба звідти на Ґданск за кордон майже припинився, бо не було гочо вивозити, а мід та віск, як видно з документів про гайдамацький рух та про запоріжську торговлю вже привозили на Правобережну Україну із Запоріжських степів, бо своїх пасік там вже майже не було. Не треба забувати, що в ті часи картоплі (бараболі) населення ще не мало. Мід був не лакоминою, а необхідною стравою до хліба, як риба та мясо.

Так пасішництво на Правобережній Україні при кінци XIX віку чисто перевелося й майже не істнувало.

Не краще повелося з пасіками на Лівобережній Україні. Як Німці та католики після побіди над Чехами при Білій Горі в 1620 р., заволоділи Чехією, так Москвини з їх попівством після побіди над Українцями й Шведами в 1709 р. під Полтавою запанували по московськи на Україні. Свавільствам, грабункам, і утискам московським на Україні не було ні впину, ні кінця, ні краю. Розderта на дві части між Москвою та Польщею нещасна Україна була звязана неволею і не мала сил спротивлятися. Населення на Україні переганялося з місця на місце і виснажувалось постійними висилками на московські роботи, як колись у турецькій неволі, або на військову службу для Москви за межі України в чужі далекі краї. В сих умовах життя у кого яке було господарство, то вести його було нікому й ніяк, а через те воно гинуло. Так загинули й пасіки на Лівобережі.

З дневника Марковича ми бачимо, що козаки вислані з України в похід на Персію, брали з собою для провізії мід. У Марковича на Полтавщині та Черничівщині було кілька великих пасік і, як видно з його дневника, та із записків про хазяйство Гадяцького ключа, до 1730 року бжільництво на Лівобережній Україні зовсім занепало. Як видно з московського звідомлення 1647 року, тілько в районі Білгороду у селян було звиш 300 гарних пасік. Під московським пануванням вони загинули. Введення з 1783 року кріпацької неволі на Україні царицею московською Німкинею Катериною II., яку український нарід згадує в своїх піснях прокляттям, позбавило кріпаків прав власности й привело до повної ліквідації пасішництва у селян.

Єдиним притулком для українського пасішництва в XVIII. віку зробилися Запоріжські степи, на яких Запоріжжя творило кольонізацію з культурними хазяйствами. Таких хазяйств, як констатувала Катерина II. в своїм маніфесті з 3. августа, 1775 року, було там знайдено 50,000. Нищивши економічну силу українського народу для порабощення його, Катерина II. в 1775 році знищила сі 50,000 хазяйств, а в ним разом і около 20,000 пасік. Людей, хто не втік, або не здобув собі міщанського паспорту, вона пороздавала з запоріжськими козачими землями своїм фаворитам, Москвинам і чужим зайдам. Запоріжські степи кольонізувала Німцями, Москалями і ин. Пасік ніхто не розводив.

(Конець буде).

*) Звертаємо спеціяльну увагу наших читачів на сю статтю проф. Сергія Шелухина з Праги. Вона дуже інтересна не лише тим, що описує діяльність першого бжоляра і учителя бжолярства на Україні й у світі в тому часі, Українця П. І. Прокоповича, і його школу, але також і цінними історичними споминами, як Москва винищувала культуру і промисл на Україні. — **Редакція.**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УЧИТЕЛЮ НАШ ЛЮБИЙ.

Учителю наш любий, дорогий!
Пощо! Пощо ти нас оставив,
В сей час для Вкраїни крівавий,
В кайданах нести хрест важкий!...

В землі вже ґеній, що вказав
Благословенний шлях до Волі.
И словами братньої любови
Серця та душі нам залляв.

Так! Память по Тобі не вмре:
Вона пресвітлою звіздою
Веде в останній раз до бою
И до щастя вічного веде!

Пройдуть літа, пройдуть століття,
І на воскресших знов ланах,
І в тихих затишних садках
Тебе спомянуть щиро діти.

Ню Йорк.

Григорій Прохорович.

ДОГОВІР РАДІЧА З МАДЯРЩИНОЮ.

Щгославянський уряд оголосив тайний уряд заключений в Лондоні між радічем а мадярським послом в Лондоні. Договір предбачує: 1) забезпеченне Хорватам, самовизначення мировими, а то й иншими засобами: 2) утворення комітету для вдержання контакту з мадярським урядом; 3) апробує привернення хорватсько-ммадярської границі сперед 1918 р.; 4) Ґарантує Мадярщині більший доступ до Реки; 5) тіснійші взаємини Мадярщини з Хорватією, колиб ця сталась незалежною републикою в такому разі передбачено заключенне політичного військового і економічного союзу; 6) мадярський уряд зобовязуеться до співпраці з хорватською републиканською партією для здійснення її плянів. Між документами є теж проєкт зорганізування державного перевороту й утворення відділів для боротьби з жандармеріею та військом.

Мадярський уряд заперечує начеб коли змагав дотакого договору. Преса обговорює широко текст договору. Запримічено, що на документі нема ніяких підписів, зате є ріжні поправки, пороблені рукою Радіча. Коли не буде доказів уважати договір матеріяльним доказом, то всетаки він буде обвинуваченнем морального характеру. Воно вияснюватиме політичу діяльність Радіча.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

33.

Ленкестер, Н. И.

Подаю пару проектів, які думаю, що булиб користні для нашої організації.

1. Всі ліни цілком знести, бо через ті ліни місцеві урядники мають богато неприємностий від спадкоємців.

2. Коли член належить до У. Н.С. не менше, як 20 літ, щоби від 50 років життя був звільнений від дальшого плачення місячних вкладок до У. Н. С., та був забезпечений на повну суму.

3. Пар. 292. замість $200.00 на похорон підвисшити на $300.

4. Як член хоче підвисшити посмертне, щоби платив на 2 кляси. то є ту табелю, яку платив перед підвисшенням посмертного і другу табельку на суму підвисшену від тих літ, які має в часі підвисшення посмертного. Після теперішньої постанови член є дуже покривджений, бо коли хоче підвисшити посмертне, то мусить вступити, яко новий член, а за то, що платив перед підвисшенням то Союз не дає йому жадного кредиту.

5. Коли дитина стоїть в молодечім департаменті не меньше, як 10 літ, та переходить за старого члена, щоби Союз якусь суму гроший виплатив членови. тоді буде легше організувати дітий, бо діти це будучність У.Н.С.

6. До Союза молодечого департаменту принимати дітий нечленів.

7. **Конвенцію відложити на два тижні, або на три з причини свят.**

Василь Максимик.
член від. 87. У.Н.С.

34.

Фреквил, Па.

Прошу делеґатів взяти під увагу слідуюче:

1. Щося тичить до головного уряду. кождий член, може знати, що сей уряд вів дуже красно нашу орґанізацію і тому старий уряд на далі треба лишити.

2. Коли якого члена стрінуло нещастє, так У.Н.С. дасть йому запомогу за каліцтво, але як член стратить напр. обоє очий або як небудь стане калікою і той член до роботи не може ити, і він мусить платити вкладки місячні. Шановні делеґати, прошу, візьміть під увагу, що такого члена треба увільнити від вкладок до У.Н.С., тільки треба так зробити, щоби був на далі членом аж до смерти безплатно.

3. Много ту наших молодих американських Українців є належні до нашої оґанізації. Правда, що вони є синами Українців. Часопись до них заходить, але що з того, Чи він ту ґазету буде читати, як він не уміє читати і не розуміє. Отож треба то подбати, щоби „Свобода" виходила в англійській мові до таких членів, щоб вони зрозуміли, що вони є членами української нації, а не „ґріками!".

4. Член, котрий належить від дитини до У.Н.С. а дожив до 45 літ життя повинен мати привілей, щоб вже більше не платити вкладок, а бути обезпеченим на ту суму, на яку платив до того часу.

5. Союз повинен мати свій власний сиротинець.

6. Ґазета, щоби виходила як дневник а побільшити на більше сторін.

7. Побільшити обезпечення посмертні, хоч ще на одну клясу на суму три тисячі долярів.

8. Конвенція, щоб відбувалася, що чотири роки.

9. Щоб діти, котрі стоять в У. Н. С., що найменше десять літ а відтак переходять до кляси дорослих, щоб тдаких виси дорослих, щоб таких винадгороджувано певною сумою гроша.

10. Видати новий статут У.Н. Союза.

Василь Заґібайло.
членн від. 365 У.Н.С.

35.

Елизабет, Н. Дж.

Піддаю під розвагу:

1. Коли член належить до У. Н. С. 40 років, від реформи теперішної повинен такий член зістати вільний цілком, або хоч на половину від плаченя своїх місячних вкладок.

2. Дітвора, коли належить до У.Н.С., через 15. літ, повинна отримати премію (надгороду), 15. дол., коли в повнолітні члени вступає.

3. Свобода нехай виходить в такім обємі, а для тих членів, що не уміють читати, нехай виходить Свобода раз на тиждень за оплатою 17цнт., бо шкода тої праці котра марнується в тих членів, котрі неграмотні.

4. Календарі, як неможливо давати безплатно, то тільки ті повинні отримати, що їх замовлять і на такій підставі, що кождий відділовий секретар повинен давати замовлення на календарі.

Бо заки 30 цнт. сколектується, то треба кількох суспендувати.

5: Канвенція має відбуватися що три роки, бо її потрібно, се користь орґанізації, бо завше щось мудрого нарадять для будучности орґанізації.

6. Відділи, які не мають 25 членів не мають висилати делеґатів на кожду конвенцію, а тільки, що другу, або трету конвенцію. Як неможливо то най такі відділи висилають делеґата своїм коштом, бо орґанізація видає на тих делеґатів більше, ніж має користи з цілого їх відділу.

Петро Остапчук.
член від. 142 У.Н.С.

36.

Еллентавн, Па.

Подаю пару точок делеґатам під розвагу:

1. Щоби Уряд У.Н.С. виставився о всі права, що до конвенції, щоби могли приймити або відкинути тільки делеґати.

2. Що колиби щось не малося брати під ухвали конвенції, а зістало відложено, не давати урядови, але мусимо оставити аж до конвенції.

3. Конвенція повина відбуватися що 6 років.

4. Урядників можна вибирати, що три роки голосуваннем відділів.

5. Нам потрібно доконче укр. висшої школи; такою школою повинен кождий делеґат У.Н. С. інтересуватися.

6. Не вибирати уряду цілого з одного міста, або сусідства, але має бути з кожного стейту один..

Інспекторів знести, бо вони відділам нічого не поможуть.

8. Податкова табеля на фонд фонд посмертний най остане, але зоправкою кляса С.С. на $2.000.00

Що до тої табельки, то кождий робітник має право вступити. Бо до тої пори не приймала Екзекутива У.Н.С. робітника фабричного, або майнера. До тої пори до кляси С.С. приймали таких людей, як фармерів, котрі вступають до Союза рідко, а також, котрі роблять по офісах і вступають до Союза 7 або 8 місяців перед конвенцією, так щоби міг стати урядником, коли його не Подібних фактів знаю богато. виберуть тоді покидає союз. Напоминаю вас делеґати-робітники обізватися за собою. По спитайте уряд, чи то У.Н.С. повстав з фармерів та офісових людий, чи яких инших. Секретар головний дає відповідь, чомусьте відразу не вступали на велику суму. Я додам від себе, що коли я вступив то я був самотний і ще табельки не було, бо був розмет а я і так стояв на $100.00.

9. Часопись можна побільшити, єсли вистарчають фонди.

10. Календарі повинні давати раз у рік за дармо.

11. Коли член стоїть в Союзі більше, як 15 років а не здатний до роботи в той час, щоби не платив свої вкладки.

12. Діточу систему требаби змінити в тй спосіб:

Коли дитина вступає від 1-го року життя а стоїть 24 літ, можнаби звернути половину, яко віно.

13. Коли дитина стоїть в Союзі можна дати стипендії, як викажеся свідоцтвами.

14. Щоби приймати дітий без ріжниці, чи родичі стоять в Союзі, чи ні.

15. Коли родичі стоять в Союзі і всі діти, давати по якімсь часі дарунок.

16. До діточого департаменту повинна сама конвенція опікуна наставляти до дітий, а не головний уряд.

17. Місцеві опікуни повинні мати до діла з головним опікуном, а не з секретарем вітддлу.

На закінченя желаю делеґатам і делеґаткам щирої і розумної праці, так щоби У.Н.С. подвох місяцях конвенції подвоївся, як в старших так і молодших членів.

Дмитро Мороз.
член від. 147.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. ЮЛІЯН ДУТКЕВИЧ.

В дрібноміщанської рідні крупарів у Львові в личаківській дільниці народився 9. січня 1857 р. Наслідком дрібного непорозуміння з парохом охрещено його в костелі в лат. обряді. Хоч батько Українець, а мати Полька, то буденною мовою дома була мова польська. Яко римо-католик і Поляк покінчив ґімназію. Тоді його старший брат Тома був вже гр.-католицьким священиком і молодий матурист Юліян забажав те жстати священиком, але таки греко-католицьким. Вернув до обраду своїх предків в Золочівщині. Щойно в семинарії учився української мови Дружину вибрав собі з німецького роду, — а опісля стали обоє найщирійшими Українцями. Кільканайцять літ пізнійше бачимо його вже як свідомого робітника на народній ниві. В р. 1890. післав до „Діла" опис гураґану, який знищив сусідне село Понивку в Брідщині. Цей перший рух його пера удостоївся заохоти зі сторони редакції, щоби дописував з такого тоді глухого кута як Брідщина, а відгуком на це було гумореска Покійного п. н. „Моя конскрипція". Згодом поплили безчисленні нариси й оповідання, поміщувані в „Ділі", „Руслані", „Буковині". Декотрі вийшли окремими книжечками в бібліотеці Насальського як „Роман, князь галицький", „Щастя за морем" (2 томики) і збірка оповідань „Цвіти і бодяки" (2 томики). В місійній книжечці Джулинського вийшло його поучення, як поводитися в церкві під наг. „Гостинець християнським родинам".

Свої оповідання підписував псевдонімом: Юліян Варчин (син Варки, бо його мати звалася Варвара). Твори Варчина обговорюють теми з дійсного життя, ведені спокійно і з питомою сатирою. Крім довших нарисів помістив Варчин безліч дотепних річий в гумористичних часописах — найбільше в „Комарі" підписуючись: Ѣ, або „Комар", а також „Вар". Крім беллетристики писав пок. Ю. Дуткевич развраз статті і фейлетони на актуальні теми національного, суспільного та політичного характеру, які поміщував в „Ділі", „Руслані" або „Буковині". Про справи які дотичать лиш духовенство, писав у „Душпастирі" і „Посланнику".

Покійний, дитина міського окруження, ставши священиком, зумів прегарно зжитися з селом і його потребами. Придбав собі хліборобське знаннє, написав цілу низку статтий у „Господарі", „Госп. часописи", та „Сільському Світі". Виявив великий організаційний хист між селянами-хліборобами. За його почином повстав „Сільський Господар" в Олеську, а потім у Львові. Яко душпастир виявив талант проповідника. На власну руку ввів постійне читання евангелій в українській мові і цим зєднав собі величезний вплив між селянами, з якими поводився по батьківськи. За свою працю одержав щойно кілька літ тому нагороду у виді фіолетного... ґудзика. Завдяки його заходам затуркане, неосвічене село Дубє, стало найсвідоміщим у Брідщині.

Завдяки його опіці кількадесять селянських дітий вийшло в люди. В р. 1916 мусів покидати знищене а виселене село Мадярами і пішов на евакуаційну мандрівку, скитаючись по ріжних парохіях.

З приходом польських війск опинився покійний в тюрмі на золочівському замку, звідки по двох місяцях вивезено його до Тарнова, а опісля дозволено капарити й бідувати в Поршні під Львовом. Півтора року не вільно було йому вернути до свого села! Нарешті осів у Суходолах; тут у селянській хаті — без всякої вигоди на старі літа без моги вести сяку-таку господарку, бо не було ні будинків ні інвентаря — не міг довго лишитися.

Не діждавшись помочі, щоби відбудувати церкву й будинки в Дубю, перебрався до Дмитрова в Радехівщині в осени 1922 р.

І тут судилось йому замкнути на віки 23. січня, 1925, року свої розумні, сердечні — ще зовсім не змучені очі, які не вміли глядіти грізно й караючо, — лиш або весело, або щонайменьше з сумовитим докором...

Приятель.

КИРИЛО ҐЕНИК.

Дня 5. лютого помер у Винипеґу в Канаді визначний Українець, Кирило Ґеник. Здається, нема Українця в Канаді, який е знав би покійного. Кирило Ґеник родився в червні, 1857 року в Галичині, а до Канади прибув 1896 року враз з першою громадою українських еміґрантів. Слідуючого року вступив покійний в еміґраційну службу при Домініяльнім департаменті для кольонізації і еміґрації, осівся в Вінніпеґу і занявся розміщуваннем напливаючих тисячами нових еміґрантів по провінціях західної Канади. Тяжка це була робота невдячна, одначе по нинішній день згадують наші еміґранти тактовність і щиросердечність покійного. Для перших еміґрантів був Кирило Ґеник усім, самим „ґуберманом". Сотки листів напливали до покійного зі всіх сторін, а головно зі Старого Краю, адресовані: „Кирило Ґеник, Канада" і письма ці доходили до него. Покійний працював в еміґраційнім бюрі до 1914 року. Опісля багато подорожував по Каліфорнії та до Флориди.

Покійний вельми інтересувався життем-буттем українських еміґрантів в Канаді, старався за просвіту, закладав читальні, дав почин до заснування першого українського часопису в Канаді, часто писав статті до часописів, робив переклади з ріжних мов, дбав за несенне душевної допомоги опущеним своїми духовниками еміґрантам.

Українська еміґрація до Канади буде раз на все тісно звязана з іменем покійного.

Кирило Ґеник все відзначався добрим здоровлем. Доперва в послідним році став скаржитися на біль серця. Перед шістьма неділями несподівано дістав удар паралїжу. Його перевезено до шпиталю, і мимо всякої лікарської допомоги, по шістьох неділях помер, дня 5. лютого, рано.

Небіщик полишив по собі вдову і трьох синів та три доньки. Один син, Константин, працює в Вініпеґу, в банку Алловея і Чемпіона, другий син, Александер, є студентом Манітобського Університету, а третій син, Іван, живе в Ст. Дхоакім, в Каліфорнії. Одна донька замужна за Джонсом в Ґоліята, Кал., друга замужна за Меґасом в Едмонтоні, а третя дома.

Похорон відбувся в суботу по полудні, дня 7. лютого, н аЕлмвуд кладовищи.

Земля Йому пером!

ДОПИСІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу в Калуші.

При нагоді Свята Рождества Христового, Рочестерський Комітет несення помочи Рідній Школі в Калуші, котра удержує приватну українську гімназію і курса семинаріяльні, пішов з колядою у відповідь на просьбу Виділу Укр. Педагогічного Кружка ім. Івана Франка в Калуши, щоб помочи їм в останнім змаганню у викупні дому котрий д. Павлина Теніцка подарувала на річ Українського Педагогічного Товариства в Калуши і котрого дому співласником є жид Зарваніцер.

На просьбу о поміч від калуського ком. заснувався комітет в Рочестер і до сеї коляди вислав' на сказану ціль $625.00 узбирані добровільними датками і підприємствами.

Щоб Зарваніцера сплатити після повідомлення з Кружка П. Т. ім. Івана Франка в Калуши потрібна їм сума $1500. Зі збірок одержуваних в Калуши і калуським повіті, кружок мусить удержувати школу, тримати будинок у відповіднім порядку і платити на матірну ціль головної управи Рідної Школи у Львові, так що складки на викупно половини Зарваніцера дуже пиняво ідуть.

Рідна Школа в Калуши призначена і на Калущину просить благає своїх братів в Америці о поміч, і наш Комітет в Рочестер почуваючи себе наскільки українським піднявся роботи. Висід нашої праці звісний кождому з дописи свого часу в часописи „Свободі" як заразом в часописи „Діло" і „Українське Слово" у Львові. Гроші вислані на руки предсідателя Укр. П. Т. Івана Франка, Онуфрея Курдика в Калуши на викупно дому а по звіті сего кружка гроші сі суть улюкованні в доларах в Українській Кредитовій Спілці в Калуши, з очікуванням на доповнення суми бракуючої до $1,500, щоби сплатити другу половину Зарваніцера.

Сеї коляди пятьох нас, Дмитро Матковський, Петро Гринів, Константин Шевчук, Павло Возняк та Василь Андріїв пішлидва вечері заколядували на сю ціль $60. Вислано чеком $65.00 по причині що у касієра було балансу $6.10, так що Новий Рік починає працю з одним доляром позісталим в Касі.

Отсим прилюдно кличемо до наших співбратів калушан і калуського повіта в Ню Йорку, Дітройт, Шікаго та Ст. Люїс покажіть своє щире серце не лише словами а ділом, покажіть щосьте незабули еще тої соломяної стріхи, покажіть, що тут в Америці ми не забули в яких обставинах приходилось жити нам у рідній землі, поможіть поставити рідну святиню науки і просвіти на здорових підвалинах, а вдячностю і доброго слова можете бути певні від тих малих школярів селянських та міщанських котрі хочуть науки, бо знають, що в науці сила і добробут народу українського!

В додатку до висланих нашим Комітетом грошей Українській Центральний Комітет в Рочестер вислав на річ Рідної Школи в Калуши два рази по $50 то є суму $100 в році 1924, за котру поміч комітет несення помочи Рідній Школі в Рочестер, в імени Кружка ім. Івана Франка в Калуши осміляєсь зложити сему комітетови отсим прилюдну подяку.

З колядою і жертвою Центрального Комітету се становить $790.00 висланих на річ Рідної Школи в Калуши на повисше наведену річ.

На коляду зложили слідуючі добродії: М. Бінашевський $5.00, Іван Андріїв, Іван Сеник по $3.00, М. Турчинський, В. Андріїв, І. Павлишин, А. Менцик, М. Джумак, С. Півторак, В. Мельник, С. Федоришин та Г. Сухарник по $2.00, І. Тихий $1.50, Д. Матковський $1.40, І. Пітулей, Д. Денкович, Д. Кобель, Ю. Цюпик, І. Цимбаліста, Н. Крик, Н. Федик, А Лялька, П. Возняк, Д. Білей, Н. Перчик, П. Заяць, Ю. Вишинський, О. Яцків, О. Луців, П. Гринів, Н. Мелейчук, А. Сеник, М. Грицак, Р. Шевчук, Н. Паснак, Н. Манич, І. Сидор, Д. Когут, М. Микитинський, К. Сорохтей, М. Яніцкий, Т. Коломиєц та К. Шевчук по $1.00— М. Павлів, А. Іванів, В. Пристайко по 50 центів.

Інтересовані, котріб хотіли помочи зволять писати до Онуфрея Курдидика завідателя школи в Калуши, або порозумітись з комітетом в Рочестер на руки Петра Гринів секр. 252 Baden St., Rochester, N. Y.

За комітет несення помочи рідній школі в Калуши:

Константин Шевчук, предс.,
Петро Гринів, секретар
Дмитро Матковський, касієр.

НЮ ЙОРК.

Під розвагу українському жіноцтву.

Коли приглянемося близше збіркам на народні цілі, то без найменьшого сумніву мусимо признати, що не йдуть вони так як йти повинні. А прецінь не можна сказати, що їх тепер вже не потрібно. Противно, вони повинні бути о много щедрійші. Зі звітів преси знаємо, як сильно загрожена наша школа, не говорячи вже навіть, скільки томиться наших бідних сиріт, калік, без кусника хліба та без даху над головою. Здавалось би, що в таких обставинах не найдеться ані одно українське серце, яке було-б глухе на поклик наших добродійних інституцій та час від часу не постішило з якоюсь лептою. Хто так думавби, то грубо помилибився. Жертви на згадані цілі складають **одиниці**, а не загал Українців в Злучених Державах.

Не можна і цего промовчати, в послідних роках декотрі одиниці так народньою справою покрутили, що народ зневірений та опинився немов на леді. „Не дам цента; бо крадуть" — відзиваються декуди відповіди. Ця відповідь не льогічна. Коли ми хотяй яко-тако культурний народ, котрий знає, що він і що він робить, то повинні й уміти дошильнувати, щоби наш цент пішов туди, де треба. Криком спричинювати загладу нашій рідній школі та стягати загладу тисячам бідних сиріт — се це не на місці, бо вони за блуди одиниць не відвічальні.

В цім случаю, щоби хотяй в части направити лихо; щоби нас не давила совість; та щоби другі народи не показували на нас пальцями як на народ, котрий не уміє обстати, щоби жертви не меньшали, але противно — побільшались.

В цім напрямі нераз думав я, однак нічого путнього не міг видумати, бо народ є народом і щоби від нього відсунути зневіру, то треба поперше часу на загоєнне ран, а також до того треба як то кажуть якогось святого. В часі свят стрінув я в одним домі панну Абрагамовську, Дерек і панію Дідоху, котрі як члени Української Жіночої громади ходили з колядою. В розмові, дуже мене ся громада зацікавила, тимбільше, що подібних громад в Америці не много, можнаб почислити на палцях.

І дійсно цікаві початки цеї громади як і її заслуги для народної справи. Основательками-пісніорками цеї громади було заледви 4 жінки а це пані Дембіцька, Скубова, Куликова і Михальчукова. При мозольній їх праці число членів степенно зросло, так що днесь громада числить около 50 членів. Ціль їх це матеріяльна поміч краеви. І не минули вони ні одної нагоди, щоби не устроїти якогось підприємства як представлень, ріжнородних прогульок, коляд і т. и., з ного на ріжні цілі переслали до краю кільканьацять соток долярів. В послідних часах переслали вони для наших бідних збігців ситаючихся поза межами рідного краю та для інвалідів 10 великих пак одежі, та і цегорічну коляду призначили на інвалідів. Чому я так розписався щоби може хвалити нюйорські пані, котрих ані добре не знаю? Ні, мені ходить власне о це, щоби цим писанием виказати, кілько могли би помогти наші патріотичні жінки в Америці, коби лише добра воля та охота. Наколи мущинам неудаєсь приговорити до закаменілого серця нашого чоловіка, то я певний, що це о много лекше удасться нашим патріотичним жінкам, бо мущина не відмовить, коли жінка його у відповідний спосіб попросить?

А чейже в кождій місцевости знайдеться кілька патріотичних свідомих жінок, котрі дали би почин до заснования подібної Жіночої Громади. Успіхи певні, а що найважнійше, то це, що своєю працею і посвятою наші жінки здобули би собі чільне місце поміж другими народами, в свому поневоленому народови отерлиби не одну слезу.

М. Стонолоса.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Коляда на старий край.

Другі українські громади, котрі колядували на старокраєві цілі, вже подали до часописий, кілько заколядували, як їх приймали; але чогось наш комітет несення помочі старому краеви, котрий займався колядою на Рідну Школу, сироти і вдови і наших бідних калік, політичних вязнів в старому краю, чогось мовчить. Тому я, яко колядник хочу подати до загального відома, як у нас пішла сего річна коляда. Наш комітет постановив собі за ціль, аби якнайбільше зібрати гроший на рідні цілі в старому краю тому вибрав дотичних відповідний день для коляд, а то другий святий вечер (щедрий вечер) до участи запросив собі щирих Українців і Українок то розійшлися по цілім нашім місточку тай поза місто на „плейзи", де тілько мешкають наші люди. Тут подаю, хто ходив колядувати і кілько заколядував. Василь Копитко, Стефан Сагайдак, Король, Сулима, Михайл Яцишин заколядували $46.55 ц., Андрій Харук, Петро Шевчук, Теодор Турецький заколядували $20.45 ц., Пані Марія Липська і Анастазія Янчишин $16.30 ц., Юрій і Лука Самборські Брати і Николай Лотоцький $14.70 ц., Николай Вецал, Василь Бурак $14.00; Ілія Косик, Петро Романович, Йосиф Городиський $13.00; Прокіп Зарівний, Николай Глядик і Олекса Литвинець $12.35 ц., Михайл Кінаш, Іван Городиський і Дмитро Бойко $20.00. З Блекстон, Масс.; Стефан Лемішка, Дмитро Реміник і Олекса Косюк $16.50 ц., з Мілвіл, Масс. Разом всьої котри доляри і всімдесять пять центів. Як на таку громаду, як наша, то є поважна сума. А чи котра громада нас збітувала з колядою того року? Просимо подати до часописи „Свобода"! Тут належиться щира подяка всім колядникам, що не пожалували свого труду і часу та пішли хата від хати зі щедрією просити жертв на рідні цілі в старому краю. Іменно належиться щира подяка панам А. Янчишиний; М. Липській, що вже другий рік ходять колядувати на старий край. Також належиться щира подяка всім чесним громадянам за їх щедрі жертви для батьківщини. Також не можна замовчати про тих, кілька осібників, котрі нічого не дали тай ще висміювали колядників. Оден такий темпяк казав, що там родиться. Другий такий темник хоть іадить автомобілем і доробився в нашого народу казав, що він Поляк, а це мимо то таких був, що гасили світло, як почули колядників. Гей! Каїнове покоління! Я вам наведу примір. У нас є одна вдовиця, котра має двоє діточок і працює тяжко на утримання, а на народні цілі дає що може і сама ще й помагає збирати. То є пані Катерина Модь. Встидна вам негідники! Ви декотрі кричите на большевиків, але большевики декотрі дали свою дітвицю на школу не так, як ви викручувалися сіном. Наша громада повинна собі вапаматити таких птацків. На тім кінчу та думаю, що комітет не погнівається на мене за то, що я його випередив та подав до часописі.

Колядник.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

З нагоди Різдва Христового на підпомогу Рідній Школі в Галичині зложили коляду слідуючі:

Павло Гаврилів, Стефан Ляхевич, Іван Гутдовський, Михайл Гаврилко, Стефан Чайлінський, Олекса Гураль, Вінцентий Токарський, Василь Левчик, Йосиф Балицький і Теодор Гаврищ по $5.00; о: Йосиф Чаплинський і Роман Слободян по $3.00; Василь Хеміч, Василь Космина, Іван Стек ст., Іван Заверчак, Михайл Вітів, Тимко Василишин, Осип Клибан, Михайл Проскура, Михайл Головчак, Іван Гураль, Адам Данилюк, Антон Масопуст, Михайл Жижка, Іван Кержецький, Стефан Кушин, Ломінський і Масопуст, Василь Берко, Стефан Гураль, Стефан Грабар і Андрій Полевчак по $2.00; Іван Гелета, Осип Стеткевич, Теодор Пашула, Іван Сасала, Олекса Сколоцький, Марія Стек, Григорій Дячишин, Стах Масюкович, Іван Данилів, Михайл Жигринецький, Василь Ковальчук, Никола Кіра, Стефан Ренда, Петро Макар, Стефан Кордик, Теодор Пілзняк, Іван Чабрак, Іван Двуліт, Андрій Дякун, Василь Горнятко, Василь Козак, Михайл Заверчак, Николай Мосора, Юліян Павчак і Роман Яничка по $1.00; Олекса Сіденьчак $1.25; Йосиф Голіновський і Дмитро Дудяк по 50 цнт. — Разом $123.25.

По коляді трудилися члени Українського Горожанського Клюбу з Перт Амбой: Теодор Гаврищ, Григорій Маслій, Андрій Рожик, Ілько Чижик, Теодор Пілзняк, Андрій Бажан і Стефан Баюс з Ровей.

В імени членів Клюбу складаємо всім жертводавцям сердечну подяку. Чимало труду доложив Теодор Гавриш з Перт Амбой, який обіхав власним самоходом з колядниками Перт Амбой, Бовей, Картерет і Елизабет. Через його знакомства вплинула більша жертва на Рідну Школу. Так само немало приложив труду Стефан Баюс з Ровей, котрий одізджав і приготовляв нас до коляди.

Всім жертводавцям подаємо до відома, що вище згадана сума, вислана впрост до Львова на руки шкільного комітету (в доларах). Ринок ч. 10.

Розхід був 11.00, оплата пересилки 4.32, сума післана до краю 108.00.

Григорій Маслій.